

CHRONICKÝ VULVOVAGINÁLNÍ DYSKOMFORT A KVALITA POŠEVNÍHO PROSTŘEDÍ

Oponentský posudek disertační práce

MUDr. Jana Kestřánka,

odborného asistenta Porodnické a gynekologické kliniky UK a FN v Hradci Králové.

Disertační práce je složena z osmi kapitol. Stručnému úvodu s hodnocením, které komentuje sledovanou problematiku v současné klinické praxi, předchází souhrn předkládané práce v českém i anglickém jazyce a přehledný seznam zkratk, který čtenáři významně zlepšuje orientaci v textu.

Cíle disertační práce můžeme rozdělit do 3 částí. Tou první je vyhodnocení v českých podmínkách zatím neznámých epidemiologických a demografických údajů zaměřených na rizikové faktory u sledovaného i kontrolního souboru žen. Druhou částí je vlastní prospektivní sledování, mikroskopické monitorování a následné vyhodnocení klinického stavu žen obou souborů. Poslední, třetí část, pak tvoří vyhodnocení výsledků odebraných specifických mikrobiologických, genetických a imunologických vyšetření žen obou sledovaných souborů. Analýza takto získaných výsledků by měla vést k charakteristice zatím zcela heterogenní skupiny žen s chronickým vulvovaginálním dyskomfortem ve snaze prokázat jakoukoliv formu etiologie tohoto stále frekventnějšího onemocnění.

Následujících 26 stran textu je věnováno popisu současného stavu řešené problematiky. Tato rozsáhlá kapitola je logicky členěna do dvanácti podkapitol. Snaha autora směřuje k definování akutního, chronického a rekurentního dyskomfortu ženy v genitální oblasti a využívá k tomu recentní zahraniční i domácí literaturu včetně vlastních poznatků. Podrobně se věnuje nejenom možné mikrobiální příčině potíží, ale i ontogenezi vulvovaginální oblasti, kvalitě poševního prostředí s jeho dynamickými změnami, chemické iritaci či alergickým

reakcím. O komplexním přístupu autora svědčí i zájem o možné psychosomatické či genetické příčiny onemocnění a důraz na základní otázky související se způsobem života, dietou, sexuálními praktikami i stylem oblékání. Textová část je doplněna zdařilou fotodokumentací širokého spektra mikroskopických nálezů a přehlednými tabulkami.

Klinická část studie probíhala po dobu téměř šesti let a sledovaný soubor tvořilo 106 pacientek s chronickým vulvovaginálním dyskomfortem. Kontrolní soubor byl složen ze 48 zdravých žen. Epidemiologickou část studie tvořil soubor 39 nemocných a 32 zdravých žen. Experimentální části s detekcí polymorfismů, farnesolu a tyrosolu se účastnilo 21 nemocných a 27 zdravých žen. Výsledky byly zpracovány clusterovou analýzou a statistickým testováním hypotéz pomocí Chí-kvadrátu a T-testu.

Nejrozsáhlejší a z pohledu disertace i nejdůležitější je kapitola věnující se výsledkům autora. Vyhodnocením dat získaných epidemiologickým šetřením byly charakterizovány ženy s vulvovaginálním dyskomfortem a ženy kontrolní skupiny. Ani v jedné sledované skupině nedominuje žádná komorbidita, zjevný spouštěcí moment klinických potíží, výskyt alergií, chronická medikace, parita, a nebyl potvrzen ani vztah vulvodynie k menstruačnímu cyklu. V klinické části studie nebyla zjištěna statisticky významná souvislost mezi kultivační pozitivitou *Candida albicans* a klinickými známkami zánětu či hrudkovitého výtoku. Dobrou zprávou pro klinickou praxi je i statisticky významná shoda nálezů barvených a nativních preparátů. Naopak, výsledky kultivačních vyšetření pochvy vypovídají o nesourodosti skupiny žen s chronickým vulvovaginálním dyskomfortem a současně i o tom, že nelze určit jednoho či více patogenů způsobujících toto onemocnění. Hodnota vaginálního pH může být použita jako diagnostický marker akutní exacerbace dyskomfortu. Nebyl prokázán vliv konzumace mléčných výrobků nebo užívání probiotik na vznik a průběh vulvovaginálního dyskomfortu. Celou kapitolou se prolínají četné přehledné barevné tabulky a grafy, srovnávající mimo jiné hygienické, společenské, koitální, ekonomické a pracovní aspekty nemocných i zdravých žen. Téměř všechny faktory jsou srovnatelné, pouze ve skupině silně zranitelnosti stresem se nachází více nemocných žen. Výsledky experimentální části ukázaly statisticky významně vyšší hladiny farnesolu u žen s vulvovaginálním dyskomfortem. Podporují tak předpoklad, že tato klinická jednotka je multifaktoriální povahy a nelze ji řešit pouhou aplikací antimikrobiálních a antimykotických přípravků. Analýza MBL polymorfismů

nenášla významné rozdíly mezi sledovanými soubory žen. K potvrzení těchto výsledků však je třeba oba soubory rozšířit.

Výsledky doplňují barevné obrázky mikroskopických nálezů vaginálních nátěrů, které autor pořídil a hodnotil v průběhu studie u žen s chronickým vulvovaginálním dyskomfortem.

V diskuzi se autor všem získaným výsledkům podrobně věnuje, rozebírá a porovnává je s citovanou domácí i zahraniční literaturou. Současně zmiňuje limitace výsledků vlastní analýzy sledovaného souboru. Konstatuje, že základní podmínkou pro úspěšnou realizaci výsledků disertační práce jsou kompetence odborných specialistů – gynekologů a jejich poctivý přístup v řešení této složité multifaktoriální problematiky.

Dvoustránkový závěr nejenom rekapituluje výsledky studie, ale především přináší důležité závěry pro klinickou praxi. Autor doporučuje efektivní diagnosticko – terapeutické schéma, které obsahuje komplexní posouzení každého případu, úpravu životního stylu a prospektivní mikroskopický monitoring poševního prostředí. Nejdůležitější je protekce poševního prostředí, doplněná o případnou aplikaci probiotik či hormonů. Nezbytnou součástí úspěšné léčby je i psychologická podpora nemocných žen. Realizace takovýchto kroků může zlepšit kvalitu poskytované péče ženám v České republice.

Závěr předložené práce tvoří přehled literatury a dosavadní rozsáhlé publikační aktivity autora.

Disertační práce MUDr. Jana Kestřánka je rozsáhlým dílem, které obsahuje 132 stran psaného textu. Jeho součástí je i 17 tabulek, 49 grafů, 22 obrázků a 238 literárních citací. Práce se věnuje velmi aktuálnímu problému etiologie, diagnostiky, léčby a prevence chronického vulvovaginálního dyskomfortu a má kromě vědecké i vysokou edukační hodnotu. Vyznačuje se exaktním zpracováním, validním statistickým hodnocením i jasně deklaroványými doporučeními pro klinickou praxi. Oponent se s tak rozsáhlým souborem sledované populace a komplexním zpracováním materiálu v literatuře dosud nesešel. Nutno však také konstatovat, že text obsahuje některé jazykové chyby a stylistické nedostatky.

Disertační práce přináší optimální diagnostický algoritmus chronického vulvovaginálního dyskomfortu a současně poukazuje na chyby, kterých se gynekologové nejčastěji dopouštějí. Důsledná realizace výsledků práce v každodenní klinické praxi by měla v delším horizontu vést nejenom ke zkvalitnění péče, ale také zabránit neindikované preskripci léků.

Po podrobném prostudování práce má oponent na autora tři doplňující otázky:

1. Lze připustit možný podíl virové etiologie v rozvoji chronického vulvovaginálního dyskomfortu? Pokud ano, na které viry je třeba se zaměřit.
2. Nemohou se na změnách poševního klimatu podílet i případné rozdíly mezi jednotlivými druhy laktobacilů?
3. Jaké je v současnosti místo cílené biopsie v diagnostice chronického vulvovaginálního dyskomfortu?

Konstatuji, že i přes výše uvedené drobné nedostatky splnila předložená práce všechny stanovené cíle. Autor prokázal hluboké znalosti ve všech směrech dané mezioborové problematiky a rozšířil vědecké i klinické poznatky v oblasti epidemiologie, diagnostiky, léčby a prevence stále frekventnější heterogenní klinické jednotky chronického vulvovaginálního dyskomfortu. Proto doporučuji práci v předložené podobě přijmout a po úspěšné obhajobě dle paragrafu 47 Zákona o vysokých školách č. 111/98 Sb. udělit MUDr. Janu Kestránkovi akademický titul

doktor ve zkratce „Ph.D.“.

Ostrava, 4. srpna 2014

doc. MUDr. Vít Unzeitig, CSc.,

přednosta Porodnicko – gynekologické kliniky OU a FN Ostrava

Fakultní nemocnice Ostrava – Poruba, 17. listopadu 1790, 708 52 Ostrava

